

گزارش پروژه تحقیقاتی:

بررسی نظرات دانش‌آموزان بسیجی در باره تأثیر اردوها و جشنواره‌های بسیج دانش‌آموزی^۱

مجری: ملوچهر امیری شیراز

فصلنامه مطالعات بسیج، سال ششم، شماره ۲۱ - ۲۰، پائیز و زمستان ۱۳۸۲

طرح مسئله

در سالهای اولیه پیروزی انقلاب اسلامی گرایش به دین، به عنوان محور حرکت نسل جوان، اصل خلل ناپذیری در مسیر حرکت آنان بود. توجه به باورهای دینی و تربیت بر اساس ارزشهای فرهنگی و دینی حاکم بر جامعه توانست نسل جوان را در عرصه رویارویی با استکبار بکشانند. شروع جنگ و فرمان تشکیل بسیج مستضعفین از سوی حضرت امام خمینی (ره) عامل مهم در باروری بیشتر این تفکر و فرهنگ استکبار ستیزی بود و حضور پرشور جوانان در دفاع مقدس توانست بسیج را به عنوان یک فرهنگ اصیل ریشه‌دار دینی به جامعه معرفی کند. ظلم ستیزی، ایثار، شهادت، شجاعت، وفاداری و حفظ حیثیت دینی و ملی الگوهای هستند که خود نمونه‌های عینی تفکر و فرهنگ بسیجی محسوب می‌شوند. بر این اساس بسیج از ارزشهای دوران دفاع مقدس محسوب می‌شود.

سازمان بسیج دانش‌آموزی در چند سال گذشته فعالیتهای مختلفی از جمله برنامه‌های آموزشی و انجام فعالیتهای مختلف فرهنگی از جمله اردوهای زیارتی و سیاحتی و بازدید از جبهه‌های دفاع مقدس و جشنواره‌های علمی انجام داده است تا تفکر ارزشی انقلاب و دوران دفاع مقدس بر پایه دین در مدارس

* این پروژه در مرکز سنجش افکار سازمان تحقیقات و مطالعات بسیج به اجرا در آمده است.

و در میان دانش‌آموزان گسترش و در وجود آنها نهادینه گردد. در این پژوهش فرهنگ و ارزشهای اسلامی و به ویژه روشهای گسترش آن در مدارس مورد کنکاش قرار گرفت، تا تأثیر برنامه‌ها و فعالیتهای مختلف سازمان بسیج دانش‌آموزی در مدارس را مورد آزمون قرار دهد تا یافته‌های این تحقیق بتواند دورنمای این فعالیت‌ها و اقدامات بسیج را در زمینه گسترش فرهنگ ارزشی نمایان سازد.

روش تحقیق

در این تحقیق از روش پیمایشی استفاده شده است، جامعه آماری این تحقیق شامل همه دانش‌آموزان بسیجی سراسر کشور بوده است که در فعالیتهای بسیج در مدارس شرکت و بهره‌برداری نموده‌اند. این تحقیق با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انجام شده است. برای این روش در مرحله اول از بین استانهای کشور چند استان که معرف استانها هستند به صورت تصادفی انتخاب شدند. آنگاه در مرحله دوم از بین شهرستانهای هر استان، دو شهرستان به صورت تصادفی انتخاب شدند و سرانجام در هر یک از شهرستانهای انتخاب شده از بین مدارس چند مدرسه در مقاطع راهنمایی و دبیرستان از مدارس دولتی و غیر انتفاعی در سطح شهر از برادران و خواهران دانش‌آموز انتخاب شدند. برای انتخاب نمونه‌ای از استانهای کشور، از روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی شده استفاده گردید.

نتایج تحقیق

بر اساس نتایج به دست آمده، نزدیک به ۴۵ درصد پاسخگویان در اردوها و جشنواره‌های دانش‌آموزی شرکت کرده‌اند و ۵۵ درصد از آنان تاکنون در اردوها و جشنواره‌های بسیج دانش‌آموزی شرکت نکرده‌اند. عمده‌ترین دلیل عنوان شده از سوی پاسخگویان برای شرکت نکردن در اردوها و جشنواره‌های دانش‌آموزی «دعوت نشدن به اردو» می‌باشد. همچنین در طبقه‌بندی دلایل با توجه به نظریه «اسناد» مشخص می‌شود که ۳۶ درصد از پاسخگویان برای عدم شرکت در اردوها «اسناد» درونی و ۵۷/۷ درصد «اسناد» بیرونی داشته‌اند. ۷/۴ درصد پاسخگویان در اردوهای زیارتی، ۷/۴ درصد در اردوی راهیان نور و ۴/۴ درصد در اردوی میثاق با ولایت شرکت کرده‌اند. درصد کمتری از پاسخگویان در سایر اردوها و جشنواره‌ها شرکت

کرده‌اند. بیشترین دلایل رضایت پاسخگویان از اردوها و جشنواره‌های برتر معطوف به برنامه‌ها و محتوای آنها و پس از آن دلایل معطوف به امکانات و خدمات و درصد کمی به دلیل وجود عوامل هیجانی و روحی می‌باشد. مهمترین دلیل و انگیزه شرکت‌کنندگان در اردوها و جشنواره‌های دانش‌آموزی مربوط به «علاقمندی به فعالیت در بسیج»، «آشنایی با فعالیت‌های بسیج»، «همکاری با بسیج» و «آشنایی با اعضای بسیج و فرماندهان» است.

۵۷/۱ درصد شرکت‌کنندگان حضور در اردوها و جشنواره‌های بسیج را در آشنا کردن آنان با اعتقادات اسلامی ۵۴ درصد در ترغیب و تشویق آنها به رعایت احکام شرعی، ۵۹/۵ درصد در ترغیب و تشویق آنها به رعایت اخلاق اسلامی و ۶۰/۲ درصد در آشنا کردن آنان با انقلاب اسلامی و ۶۹ درصد در تشویق و ترغیب آنان در دفاع از انقلاب اسلامی و ۵۵ درصد در تشویق و ترغیب آنها به تبعیت از ولایت فقیه در حد خیلی زیاد و زیاد، مفید و مؤثر می‌دانند. در مجموع بنابر یافته‌های تحقیق، آشنا شدن با اخلاق اسلامی و اطاعت از ولایت فقیه مهمترین نتیجه مثبت شرکت در اردوها از نظر شرکت‌کنندگان بوده است. عمده‌ترین دلایل نارضایتی پاسخگویان از «کیفیت برنامه‌های بسیج»، «عدم برگزاری اردوها»، «و شرکت ندادن آنها در اردوها» بوده است. عمده‌ترین دلیل پاسخگویان جهت نارضایتی از محتوای برنامه‌ها «پایین بودن کیفیت اردوها» بوده است.

بر اساس نتایج حاصله از نظر دانش‌آموزان دختر و پسر شرکت‌کننده در اردوها و جشنواره‌های بسیج، اردوهای راهیان نور، میثاق با ولایت و زیارتی به عنوان بهترین اردوها معرفی گردیده‌اند. مهمترین کمبودهای اردوها در بین پاسخگویان پسر به ترتیب «کمبود امکانات»، «تعداد برنامه‌ها و سهمیه»، «برنامه‌ریزی ضعیف» و «کمی وقت و مدت اردو» و در بین پاسخگویان دختر به ترتیب «کمبود اطلاعات»، «برنامه‌ریزی ضعیف»، «کمی وقت و مدت اردو» و «تعداد برنامه‌ها و سهمیه» ذکر گردیده است.

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی